

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

*Миколаївський державний гуманітарний університет
ім. Петра Могили*

ПОГОДЖЕНО

Голова науково-методичної
комісії за напрямом
“Соціологія”
Міністерства освіти і науки
України

“ ” _____ 2007 р.

ПОГОДЖЕНО

Директор департаменту
вищої освіти
Міністерства освіти і науки
України

“ ” _____ 2007 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ

"СОЦІОЛОГІЯ"

БАКАЛАВР

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

за спеціальністю

6.030101 “Соціологія”

ПОГОДЖЕНО

Директор інституту
інноваційних технологій
і змісту освіти Міністерства
освіти і науки України

“ ” _____ 2007 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор
Миколаївського державного
гуманітарного університету
ім. Петра Могили

Л.П. Клименко
" " _____ 2007 р.

Миколаїв 2007

Розробники освітньо-кваліфікаційної характеристики

Посада, звання	Прізвище, ініціали
Перший проректор канд. техн. наук, в.о. професора	Трунов О.М.
Завідувач кафедри доктор соціологічних наук, професор	Шуст Н.Б.
Доцент кафедри соціології, кандидат політичних наук	Ляпіна Л.А.
Зав. методичним кабінетом кафедри соціології	Шанц В. А.

ОСВІТНЬО -КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФАХІВЦІВ

БАКАЛАВР

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

за спеціальністю

6.030101 "Соціологія"

(код і назва спеціальності)

напряму підготовки 0301 "Соціологія"

(код і назва напрямку підготовки)

Миколаїв-2007

1. Загальні положення

Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра ґрунтується на нормативних документах Міністерства освіти і науки України щодо освітньо-кваліфікаційних рівнів вищої освіти, призначенні фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», тривалості періоду підготовки, а саме:

- Закон України “Про освіту”;
- Закон України “Про вищу освіту”;
- ДК 003:2005 Національний Класифікатор України. Класифікатор професій, введений в дію наказом Держспоживстандарту України від 26 грудня 2005 р. № 375;
- ДК 009-96 Державний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності, затверджений і введений в дію наказом Держстандарту України від 22 жовтня 1996 р. № 441;
- Перелік напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра, затверджений постановою КМУ від 13 грудня 2006 р. № 1719;
- Наказ Міністерства освіти і науки України “Про порядок введення в дію переліку напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра” від 27 січня 2007 р. № 58;
- Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту), затверджене постановою КМУ від 20 січня 1998 р. № 65;
- Ліцензійні умови надання освітніх послуг у сфері вищої освіти (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 24.12.2003 р. № 847 і зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 січня 2004 р. № 75/8674);
- Наказ Міністерства освіти України “Про порядок розробки складових нормативного та навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців з вищою освітою” від 31 липня 1998 р. № 285
- Наказ Міністерства освіти і науки України “Про затвердження

Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004-2005 роки” від 23.01.2004 р. № 49;

- Наказ Міністерства освіти України “Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах” від 2 червня 1993 р. № 161;
- Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 1 “Професії працівників, які є загальними для всіх видів економічної діяльності”, розділ 1 “Професії керівників, професіоналів, фахівців та технічних службовців, які є загальними для всіх видів економічної діяльності” (затверджено наказом Міністерства праці і соціальної політики від 16 лютого 1998 р. № 24). – Краматорськ: Центр продуктивності. 1998, 237 с.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика є державним нормативним документом, який визначає:

- професійне призначення і сфери використання бакалавра соціології;
- кваліфікаційні вимоги до бакалавра соціології у вигляді системи професійних та соціально-професійних завдань з визначенням рівня сформованості умінь щодо їх вирішення;
- відповідальність за якість підготовки фахівців.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика призначена для органів управління вищою школою і навчальних закладів, які здійснюють підготовку бакалаврів соціології, для міністерств, відомств, підприємств, установ і організацій, де використовуються випускники цього профілю.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика є основою для визначення:

- ❖ змісту підготовки бакалавра соціології;
- ❖ розробки освітньо-професійної програми;
- ❖ професійної орієнтації молоді.

2. Професійне призначення бакалавра соціології

Бакалавр - це освітньо-кваліфікаційний рівень фахівця, який на основі повної загальної середньої освіти здобув поглиблену загальнокультурну підготовку, фундаментальні та професійно-орієнтовані уміння та знання щодо узагальненого об'єкта праці і здатний вирішувати типові професійні завдання, передбачені для відповідних посад, у певній галузі народного господарства.

Бакалавр соціології – це освітній кваліфікаційний рівень фахівця, який здобув базові знання та вміння інноваційного характеру, має певний досвід їх застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних професійних завдань.

Здобуття кваліфікації бакалавра соціології здійснюється на базі загальної середньої освіти.

Бакалавр спеціальності 6.030101 "Соціологія" призначений для роботи на державних і приватних підприємствах, в закладах і установах, громадсько-політичних організаціях та партіях, науково-дослідних інститутах, центрах вивчення громадської думки, сферах підприємництва, управління, обслуговування, правоохоронних органах, військових підрозділах.

Діяльність бакалавра спеціальності 6.030101 "Соціологія" спрямована на дослідження явищ, фактів, проблем, що мають місце у суспільстві, спільнотах, соціальних групах, з метою діагностики, прогнозування, оптимізації соціальних процесів, їх регулювання, а також з метою управління ними.

Підготовка бакалаврів спеціальності 6.030101 "Соціологія" здійснюється протягом чотирьох років на базі повної середньої загальної освіти. Студенти обов'язково вивчають гуманітарні, соціально-економічні, фундаментальні, професійно-орієнтовані дисципліни. Форма навчання – очна.

Бакалавр соціології готується для організаційно-адміністративної, методичної, аналітичної та дослідницької діяльності у соціально-економічній та політичній сферах.

Бакалавр соціології повинен мати високий рівень професійної компетенції, що включає:

- здійснення професійної діяльності згідно етичних принципів, професійного кодексу соціолога;
- розуміння теоретичних основ професії;
- володіння професійними навичками;
- здатність поєднувати теорію і практику;
- оцінку та розуміння соціального, економічного та культурного середовища, де відбувається діяльність;
- вміння передбачати зміни та планувати діяльність відповідно до них;
- вміння ефективно користуватися письмовими та усними засобами комунікації.

Бакалавру соціології необхідно використовувати гуманістичний підхід у роботі; мати високий рівень соціологічної, політичної, етичної та психологічної культури, чіткі уявлення про шляхи реалізації в умовах реалій дійсності свого професійного призначення; формувати соціальне, філософське, політичне, економічне мислення; орієнтуватися в умовах ринкової економіки, соціальних, національних, історичних та демографічних процесах розвитку суспільства; брати активну участь у громадському житті, формуванні громадянської культури та цивілізованих взаємовідносин всіх членів суспільства.

Важливою складовою підготовки фахівців є **знання**, а саме: знання з історії та теорії соціології, методології соціологічних досліджень, філософії, політології, психології, спеціальних та галузевих соціологій, основ менеджменту і маркетингу, конфліктології, законодавства в соціально-трудої сфері.

Другим компонентом підготовки фахівців є формування відповідних **вмінь і навичок**. Фахівець з соціології повинен вміти визначати пріоритетні проблеми соціального розвитку України та її регіонів і практично їх досліджувати; розробляти конкретні рекомендації з розв'язання соціальних протиріч і конфліктів, вдосконалення форм організації праці, її поділу і кооперації, поліпшення умов трудової діяльності; складати проекти програм економічного і

соціального розвитку підприємств, фонду соціально-культурних заходів; надавати методичну допомогу працівникам організацій і підприємств щодо вирішення соціальних питань. Соціолог повинен мати глибокі знання, розвинуті інтелектуальні, творчі та комунікативні здібності.

Третьою складовою підготовки є формування професійних **цінностей**. Вони базуються на переконанні в тім, що соціальний світ – світ особистостей, які мають свої запити, потреби, інтереси, а тому суспільство повинно постійно сприяти раціоналізації та оптимізації соціального життя в інтересах вільного і всебічного розвитку кожної окремої особистості.

Випускники, які отримають диплом бакалавра соціології, зможуть обіймати посади, які передбачають виконання дослідницьких, адміністративно-організаційних та експертних функцій у різних сферах суспільного життя.

3. Сфери використання бакалаврів соціології

<p>Об'єкт діяльності випускника</p>	<p>Фахівець з соціології зможе працювати в державних і приватних підприємствах; в органах державної влади та місцевого самоврядування; в науково-дослідних організаціях; в аналітичних центрах; соціологічних підрозділах; в громадських організаціях, профспілках; благодійних фондах; в підрозділах „паблік рілейшнз”, в підрозділах промислових підприємств та інших організаціях, що займаються соціальними проблемами праці та виробництва.</p>
<p>Первинна посада у сфері діяльності</p>	<p>Випускники спеціальності „Соціологія” можуть працювати на посадах соціолога-дослідника, експерта з вивчення соціальних аспектів трудових відносин, конфліктолога, провідного фахівця в органах управління, соціального аналітика, соціального менеджера, куратора проектів благодійних фондів, фахівця консультаційних і кадрових служб центрів зайнятості і підрозділів, що займаються соціальною роботою.</p>

4. Основні сфери діяльності соціологів:

- фахівець центру по вивченню суспільної думки;- фахівець центру зайнятості населення;
- фахівець відділу внутрішньої політики;
- фахівець соціально-економічного відділу органів місцевого самоврядування;
- фахівець центрів захисту різних категорій населення;
- фахівець соціологічних і соціально-психологічних служб підприємств, організацій, фірм;
- фахівець з кадрового менеджменту у відділах кадрів великих підприємств, фірм, організацій;
- фахівець зі зв'язків із громадськістю підприємств, фірм, організацій (PR);
- фахівець соціологічних служб центральних профспілкових органів;
- фахівець реабілітаційних і патронажних служб органів місцевого самоврядування;
- фахівець маркетингових служб фірм, організацій, підприємств;
- фахівець служб субсидій;
- фахівець соціологічних і соціально-психологічних служб органів МВС.

5. Кваліфікаційні вимоги до бакалавра соціології

Освітньо-професійна програма навчання бакалавра соціології включає гуманітарну, соціально-економічну, фундаментальну, фахову та практичну підготовку.

5.1. Бакалавр соціології повинен знати:

- основи соціально-економічної політики держави та шляхи її реалізації;
- складові професії: базові цінності, знання та вміння/навички;
- професійні якості, функції та роль соціолога;
- етичні засади професії;
- передовий вітчизняний і світовий досвід роботи соціологів;
- історію, теорію та методологію вивчення закономірностей розвитку

- суспільства, суспільних відносин та суспільних утворень;
- методи теоретичного та емпіричного аналізу соціальних процесів, стану та динаміки суспільних настроїв, масової свідомості та громадської думки;
 - методи розробки соціологічної програми та методи дослідження актуальних суспільних проблем;
 - методи діагностики соціально-психологічного клімату в трудових колективах, в організаціях і установах;
 - методика профілактичної роботи в групах з відхиленою поведінкою, вивчення причин та механізмів соціальних конфліктів з метою їх запобігання;
 - основи психології праці, інженерної і соціальної психології, а також економіки, технології та організації виробництва, праці й управління;
 - теорію та методика аналізу та прогнозування тенденцій соціального розвитку підприємств та організацій;
 - методи вивчення девіантної поведінки в різних соціальних групах, потреб та інтересів різних верств та прошарків суспільства;
 - соціально-психологічні та соціально-економічні методи управління соціальними процесами;
 - організацію діяльності соціальних служб;
 - систему соціального законодавства, а також механізми правового регулювання в соціальній сфері;
 - основи трудового законодавства.

5.2. Бакалавр соціології повинен вміти:

- інтегрувати теоретичні знання і практичний досвід;
- реалізовувати професійні цінності на практиці;
- користуватися етичними принципами, кодексом соціолога;
- здійснювати теоретичний та емпіричний аналіз соціальних процесів, стану та динаміки суспільних настроїв, масової свідомості та громадської думки;
- розробляти проекти програм економічного і соціального розвитку підприємств, організацій та установ;

- складати програми соціологічних досліджень і контролювати їх виконання;
- організувати соціологічне дослідження, обробляти первинну інформацію, узагальнювати одержані пропозиції;
- на основі проведених досліджень розробляти рекомендації щодо вдосконалення форм організації праці, її поділу і кооперації, поліпшення умов трудової діяльності;
- вміти виявляти та узагальнювати кількісними методами соціальні ставлення, сподівання, ціннісні орієнтації та мотиви діяльності різних категорій населення, працівників;
- визначати найбільш актуальні питання і проблеми соціального характеру і шляхи усунення причин, які викликають плинність персоналу, порушення трудової дисципліни тощо;
- пропагувати соціологічні знання, надавати методичну допомогу працівникам підприємств, організацій та установ щодо вирішення соціальних питань;
- вести профілактичну роботу в групах з відхиленою поведінкою, вивчати причини та механізми соціальних конфліктів з метою їх запобігання;
- здійснювати управління соціальними процесами;
- кваліфіковано працювати на комп'ютері.

6. Вимоги до державної атестації випускників

Нормативною формою державної атестації випускників Миколаївського державного гуманітарного університету ім. Петра Могили за освітньою характеристикою бакалавра спеціальності «Соціологія» є два державних іспити, а саме:

- з історії та теорії соціології;
- з методології і методів соціологічних досліджень.

До державних іспитів допускаються студенти, які успішно виконали навчальну програму та всі види практики.

Атестація випускників здійснюється на підставі аналізу успішності навчання, якості розв'язання випускниками комплексних кваліфікаційних робіт з дисциплін навчального плану підготовки бакалавра соціології.

Випускник одержує диплом бакалавра за спеціальністю «Соціологія» і кваліфікацію «Бакалавр соціології».

7. Відповідальність за якість освітньої та професійної підготовки випускників вищого навчального закладу

Відповідальність за якість освітньої та професійної підготовки випускників здійснюється на підставі чинного законодавства України.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика розроблена на основі додатку № 1 до наказу Міністерства освіти від 31 липня 1998 року № 285 «Про порядок розробки складових нормативного та навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців з вищою освітою».

8. Можливості продовження освіти випускника

Бакалавр соціології, який опанував освітню програму базової вищої професійної освіти за спеціальністю «Соціологія», підготовлений для продовження навчання за програмами «спеціаліст» та «магістр».